

2024/1675

14.6.2024

KOMISJONI OTSUS (EL) 2024/1675,

16. veebruar 2024,

riigiabi SA.62829 (2023/C) kohta, mida Rumeenia andis lennuettevõtjale Blue Air Aviation SA

(teatavaks tehtud numbri C(2024) 910 all)

(Ainult rumeeniakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 108 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes neid märkusi arvesse

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 20. augustil 2020 otsustas komisjon mitte esitada vastuväiteid abi suhtes, mida kavatseti anda lennuettevõtjale Blue Air Aviation SA (edaspidi „Blue Air“) riigigarantiina laenule kogusummas 300 775 000 Rumeenia leud (62,13 miljonit eurot), ⁽²⁾ sh 28,29 miljonit eurot (136,9 miljonit Rumeenia leud) kahjude hüvitamiseks Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikli 107 lõike 2 punkti b alusel ja 33,84 miljonit eurot (163,8 miljonit Rumeenia leud) päästmisabina vastavalt raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevatele suunistele (edaspidi „päästmis- ja ümberkorraldusabi suunised“) ⁽³⁾ ja ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punktile c (edaspidi „päästmisabi otsus“) ⁽⁴⁾.
- (2) 20. oktoobril 2020 andis Rumeenia riigigarantii. 23. oktoobril 2020 võttis Blue Air EximBank S.A.-lt saadud laenu kasutusse. 22. aprillil 2021 edastas Rumeenia komisjonile Blue Airi esialgse ümberkorralduskava, mida toetati riigigarantii kehtivuse pikendamisega kokku kuueks aastaks.
- (3) 12. augustil 2021 esitasid Rumeenia ametiasutused teabe esialgset ümberkorralduskava toetava ümberkorraldusabi hindamiseks.
- (4) 20. augustil 2021 esitas komisjon esialgse hinnangu ümberkorraldusabile ja küsis lisateavet.
- (5) 16. novembril 2021 edastas Rumeenia komisjonile Blue Airi muudetud ümberkorralduskava (edaspidi „ümberkorralduskava“) ja esitas teabe kava toetava ümberkorraldusabi hindamiseks.
- (6) 17. mail 2022 toimunud videokonverentsil küsis komisjon selgitusi ja tõi välja põhilise teabe, mida ta veel vajab selleks, et hinnata ümberkorraldusabi kokkusobivust siseturuga. 18. mail 2022 kinnitas komisjon kirjalikult peamised arutatud punktid ja tuletas meelde, millised peamised abi kokkusobivust puudutavad küsimused on veel lahendamata ja mida Rumeenial tuleb selgitada.

⁽¹⁾ ELT C 195, 2.6.2023, lk 18.

⁽²⁾ Käesolevas otsuses kasutatakse näitlikustamiseks vahetuskurssi RON/EUR = 0,20656.

⁽³⁾ Komisjoni teatis „Suunised raskustes olevate mittefinantsettevõtjate päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta“ (ELT C 249, 31.7.2014, lk 1).

⁽⁴⁾ Komisjoni 20. augusti 2020. aasta otsus seoses juhtumiga SA.57026 (2020/N) – Rumeenia – COVID-19 – abi lennuettevõtjale Blue Air (ELT C 430, 11.12.2020, lk 2).

- (7) 8. juulil 2022 küsis komisjon Rumeenia ametiasutustelt teavet ümberkorralduskava ja seda toetava abi kohta. 6. septembril 2022 saatis komisjon meeldetuletuse. Rumeenia ei esitanud küsitud teavet.
- (8) Pärast seda, kui ajakirjanduses olid ilmunud teated Blue Airi tegevuse äkilise ajutise lõpetamise kohta ja komisjon oli küsinud ajakohastatud teavet, teavitas Rumeenia komisjoni 29. septembril ja 5. detsembril 2022 Blue Airi olukorrast ja meetmetest, mida Rumeenia oli võtnud pärast põhjenduses 1 osutatud riigigarantii realiseerimist.
- (9) 17. aprilli 2023. aasta kirjaga teavitas komisjon Rumeeniat oma otsusest alutada abi suhtes ELi toimimise lepingu artikli 108 lõikes 2 sätestatud menetlus (edaspidi „menetluse algatamise otsus“). Pärast kahte meeldetuletust esitas Rumeenia 5. septembril 2023 oma märkused.
- (10) Komisjoni otsus alutada ametlik uurimismenetlus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁵⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid üles märkusi esitama.
- (11) Komisjon sai märkusi ühelt huvitatud isikult. Ta edastas need 1. augustil 2023 Rumeeniale, kellele anti võimalus reageerida, kuid kes seda ei teinud.

2. ABISAAJA

2.1. Blue Airi tegevus

- (12) Blue Air on Rumeenia piiratud vastutusega äriühing, mis asutati esmalt Blue Airline Management Solutions SRL nime all ja mis tegutseb alates 2013. aasta augustist. Blue Air võttis pakkumismenetluse tulemusena üle Blue Air Transport Aerian SA lennutransporditegevuse, kui see ettevõtja lõpetas oma tegevuse. 2018. aastal muutis Blue Air Airline Management Solutions SRL oma nime ja õiguslikku vormi ning temast sai Blue Air Aviation S.A. Kuni 2022. aasta novembrini kuulus 76,18 % Blue Airi aktsiakapitalist eraõiguslikule Rumeenia äriühingule Airline Invest S.A., millel ei olnud muud tegevust peale Blue Airi aktsiate omamise, ning kahele eraisikule kuulus vastavalt 23,81 % ja 0,1 % suurune osalus.
- (13) Vaatamata rahalisele ebakindlusele on Blue Air aastate jooksul oma tegevust laiendanud. 2019. aasta lõpuks oli Blue Airi aastakäive ligikaudu 414 miljonit eurot ja tema lennukiparki kuulus 23 Boeing-737 lennukit, millega veeti aastas 4,2 miljonit reisijat, kellest 60 % olid välismaal elavad Rumeenia kodanikud. 2021. aasta septembri seisuga oli Blue Airil 1 058 töötajat ning neli tegevuskohta Rumeenias ja üks Itaalias ning ettevõtja pakkus i) rahvusvahelisi ja riigisiseseid reisijate lennutransporditeenuseid, ii) tellimislennuteenuseid reisibüroodele ja iii) õhusõidukite märgrenti ⁽⁶⁾.
- (14) 16. novembril 2021 edastatud ümberkorralduskavas esitatud teabe kohaselt oli Blue Airi liinivõrk peaaegu eranditult Euroopa-sisene, hõlmates ligikaudu 90 otseühendust, ning ettevõtja konkureeris peamiselt Taromi, Ryanairi ja Wizz Airiga. Neist 20 liini teenindas Blue Air ainukese lennuettevõtjana ja 36 liinil pakkus veoteenust ka mõni teine lennuettevõtja. Ülejäänud liinidel tegutses koos Blue Airi kõrval veel kaks või enam lennuettevõtjat.

2.2. Blue Airi raskused ja varasem päästmisabi

- (15) Rumeenia selgitab, et kuni 2018. aastani kasvas Blue Air kiiresti, kuna tegi suuri investeeringuid uute tegevuskohtade ja liinide avamisse. Kuna Blue Air viis oma tegevus- ja laienemiskava ellu ilma piisava juurdepääsuta rahastamisele, tekkisid tal likviidsus- ja maksevõimeprobleemid. Päästmisabi otsuses märgiti, et Blue Airi negatiivne omakapital oli 31. detsembri 2019. aasta seisuga 18,9 miljonit eurot ja akumulieeritud

⁽⁵⁾ Vt joonealune märkus 1.

⁽⁶⁾ Märgrendilepingu alusel rendib omanik õhusõiduki ja vähemalt ühe meeskonnaliikme. Omanik võtab enda peale tegevusalase vastutuse, mis hõlmab hooldust, kindlustuse hankimist ja muid tegevusega seotud juriidilisi kohustusi.

kahjum moodustas 37,7 miljonit eurot, samas kui märgitud aktsiakapital oli 0,2 miljonit eurot ja reservid moodustasid 0,62 miljonit eurot. Lisaks nenditi päästmisabi otsuses, et alates 2020. aasta märtsi algusest avaldas Blue Airi majandustulemustele märkimisväärset negatiivset mõju COVID-19 pandeemia (⁷). Kahjum ja negatiivne omakapital kuhjusid, mistõttu Blue Air oli sunnitud 6. juulil 2020 esitama saneerimistaotluse.

- (16) Nagu märgiti päästmisabi otsuses, oli põhjenduses 1 osutatud riigigarantii seotud laenu abil rahastamisega, kahjude hüvitamisega ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 2 punkti b alusel ja osaga rahavoogude negatiivsest saldost, mida Blue Airi likviidsusplaanis eeldati ajavahemikul 2020. aasta septembrist kuni 2021. aasta veebruarini. Laen anti kuueks aastaks ja sellega kaasnes ettevõtja kohustus esitada ümberkorralduskava kuue kuu jooksul pärast laenu andmist. Riigigarantii tagatiseks olid teatavatele Blue Airi ja kolmandate isikute varadele seatud esimese järjekoha hüpoteegid (⁸).
- (17) Valitsuse erakorralise määruse eelnõus, mida Rumeenia kirjeldas oma teates päästmisabi kohta, oli märgitud, et muude varade hulgas on riigigarantii tagatiseks 75 % Blue Airi aktsiatest, mis kuulusid Airline Invest SA-le ja ühele üksikisikule. Garantii realiseerimisel läheb tagatisvara üle riigile, kellest saab aktsionär (⁹). Tagatisvara väärtust ei olnud määruuses esitatud.
- (18) 5. detsembril 2022 teatasid Rumeenia ametiasutused komisjonile, et laenuandja EximBank S.A. kasuks väljastatud riigigarantii on sisse nõutud ja et rahandusministeerium on Blue Airi võetud tagatud laenuga seotud summad täies mahus tasunud.

3. ÜMBERKORRALDUSKAVA JA TOETAVA ABI KIRJELDUS

3.1. Ümberkorralduskava: kestus ja kavandatud ümberkorraldusmeetmed

- (19) Blue Airi ümberkorralduskava hõlmab ajavahemikku 1. oktoobrist 2020 kuni 30. septembrini 2025, mis langeb kokku abisaaja majandusaastatega 2021–2025. Selle ajavahemiku jooksul rakendatakse või kavandatakse rakendada mitut tegevuse ümberkorraldamise meetet, mille eesmärk on i) vähendada lennukipargiga seotud kulusid, ii) vähendada hoolduskulusid, sealhulgas lennukite võõrandamise teel; iii) tagada reisijate jätkuv teenindamine ja reisimise paindlikkus; iv) korraldada ümber lennujaama- ja liinivõrk, hõlmates peamised sõlmennujaamad; v) muuta äristrateegiat, seades sihi saada Kesk- ja Ida-Euroopa juhtivaks odavlennuettevõtjaks; vi) suurendada otsemüügikanalite panust; vii) kujundada ümber IT-süsteemid; viii) teha organisatsioonilisi kohandusi ja vähendada personalikulusid; ix) uuendada lennukiparki, et vähendada kütuse- ja CO₂-sertifikaatide kulusid; x) avada tehniline ja hooldustegevus turule, viies selle tegevuse uude loodavasse üksusesse; ning xi) ajatada võlad ja vältida maksejõuetust.

3.2. Ümberkorralduskava rahastamine

- (20) Ümberkorralduskulude katmiseks vajalike rahaliste vahendite summa on 194,26 miljonit eurot. Rumeenia esitatud teabe kohaselt rahastatakse kulusid 33,84 miljoni euro ulatuses ümberkorraldusabist ja 160,42 miljoni euro ulatuses Blue Airi omapanusest.

(⁷) Päästmisabi otsuse põhjendused 11–13, 36 ja 102.

(⁸) Päästmisabi otsuse põhjendused 19, 20 g ja 45–48.

(⁹) Teates kirjeldatud eelnõu võeti vastu määrusena „Ordonanta de Urgenta Guvernul României nr 139 din 19 august 2020“ ja avaldati 20. augustil 2020. aastal ametlikus väljaandes Monitorul Oficial nr 763. Teates kirjeldatud määruse eelnõu artikli 4 lõikes 2 oli sätestatud hüpoteegiga koormatavate tagatisvarade loetelu ning artikli 9 lõikes 2 oli sätestatud põhimõte, et garantii realiseerimisel läheb tagatisvara üle riigile ja selle omanikuks saab riik transpordi-, taristu- ja kommunikatsiooniministeeriumi kaudu.

- (21) Ümberkorralduskava rahastamise kohta teatas Rumeenia komisjonile esmalt, et päästmisabina laenu katteks antud riigigarantii säilitatakse edaspidi Blue Airile antava ümberkorraldusabina ja see kehtib kuni laenu kuueaastase tagasimaksetähtaja lõpuni 2026. aastal. Seejärel teatas Rumeenia 5. detsembril 2022 komisjonile, et riigigarantii on realiseeritud ja et rahandusministeerium on Blue Airi võetud tagatud laenuga seotud summad täies mahus tasunud. Vastavalt garantii tagatisvara käsitlevatele õigusnormidele võttis riik riigivara haldamise ameti kaudu üle 75 % Blue Airi aktsiatest; ⁽¹⁰⁾ ülejäänud 25 % Blue Airi aktsiakapitalist jäi Airline Invest S.A. (1,191 %) ja ühe üksikisiku (23,809 %) omandusse.
- (22) Mis puudutab seda osa rahastamisest, mis eeldatavasti abi ei sisalda, siis ümberkorralduskava kohaselt on selleks ette nähtud eelkõige järgmised täiendavad allikad:
- a) kolmandate isikute ees võetud teeninduskohustustega seotud võlgade mahakandmine summas 34,79 miljonit eurot. Need kolmandad isikud on i) Itaalia reisijad, ii) Rumeenia ja Itaalia võlausaldajad, kellega on sõlmitud kohtulikud kompromisskokkulepped, ning iii) mitmesugused võlausaldajad, kellega sõlmitakse kokkulepped pärast läbirääkimisi;
 - b) Blue Airi aktsionärid, välja arvatud riik, tasuvad Blue Airi 28,57 miljoni euro suuruse võla eraõiguslikele õhusõidukite rendileandjatele, muutudes seega ajutiselt Blue Airi võlausaldajateks; võla tasumise eest saavad aktsionärid Blue Airi aktsiaid kolmes 2022. aasta lõpuks lõppevas etapis ja vabastavad Blue Airi võla tagasimaksmise kohustusest;
 - c) NAFA ja ALC Aero Leasing 3 Designated Activity Company kasuks panditud lennukite võõrandamine, mille tulemusena Blue Air peaks saama 5,89 miljonit eurot, mida ta saab kasutada omapanusena. Rumeenia teatel pidi müügitehing olema lõpule viidud 2023. aasta oktoobris;
 - d) välisrahastamine 54,47 miljoni euro ulatuses, sh 14,47 miljonit eurot seoses ühissettevõtte loomisega uue lennuettevõtja käitamiseks ja 40 miljonit eurot 2021. ja 2022. aasta likviidsuspuudujäägi katmiseks ning ümberkorraldusperioodi jooksul tegevuse jätkusuutlikkuse tagamiseks;
 - e) sisemiselt teenitavad rahalised vahendid, mis hõlmavad 2022. majandusaasta eeldatud netotulemit (tulu) 30,02 miljoni euro ulatuses.

3.3. Pikaajalise elujõulisuse taastamine: finantsprognoosid

- (23) Ümberkorralduskava kohaselt peaks lennukite arv kasvama 19-lt 2020. aastal 23-le 2023. aastal ja jääma seejärel kuni 2025. aastani samaks. Pakutavate istekohtade arv kilomeetri kohta peaks kasvama 2019. aasta 7,2 miljonilt ja 2020. aasta 3,2 miljonilt 10,2 miljonile 2023. aastal ning jääma seejärel kuni 2025. aastani samaks. Lisaks selgitab Rumeenia, et tegevuse ümberkorraldamise meetmeid rakendatakse selleks, et Blue Air kiirendaks liinivõrgu ümberkorraldamist eesmärgiga tagada äritegevuse järjepidevus olemasolevate ressursside kiire ja pideva nõudluspõhise kohandamise kaudu.
- (24) Ümberkorralduskavas prognoositakse, et alates 2022. aastast saavutab Blue Air positiivse intressi-, maksu- ja amortisatsioonieelse kasumi (EBITDA) ning EBITDA ja tulude suhte 16,8 %, mis eeldatavasti suureneb kuni ümberkorraldusperioodi lõpuni, nagu on näidatud tabelis 1. Lisaks peaks kavas esitatud rahavoogude hinnangute kohaselt Blue Airi raha sissevool aastatel 2022–2025 moodustama ligikaudu 600 miljonit eurot ja väljavool ligikaudu 580 miljonit eurot, kusjuures alates 2022. aastast on rahavoogude saldo positiivne ja jõuab ümberkorraldusperioodi lõpuks 21 miljoni euroni.

⁽¹⁰⁾ Valitsuse 19. augusti 2020. aasta erakorralist määrust nr 139 muudeti 30. mai 2022. aasta seadusega nr 162, mis avaldati 31. mai 2022. aasta ametlikus väljaandes Monitorul Oficial nr 534; määruse uue kehtiva redaktsiooni artikli 9 lõikes 2 on varasema transpordi-, taristu- ja kommunikatsiooniministeeriumi asemel riigi nimel asjaomaste Blue Airi varade ja muude varade valdajaks määratud riigivara haldamise amet.

Tabel 1

Valitud finantsandmed ümberkorralduskavast (majandusaastad 2021–2025, miljonites eurodes)

	Ümberkorraldusperiood				
	2021	2022	2023	2024	2025
Tulud	112,01	344,02	424,63	443,31	460,75
EBITDA	(58,21)	57,76	98,24	104,86	103,59
Intressi- ja maksueelne kasum	(58,49)	19,09	39,77	42,86	42,46
Netotulem	(68,04)	30,02	8,83	12,95	19,93
Rahavoogude saldo	(3,81)	19,45	11,65	12,07	21,28
EBITDA marginaal	– 51,9 %	16,8 %	23,1 %	23,6 %	22,5 %

Allikas: ümberkorralduskava, 4. ja 7. jagu, lk 16 ja 46.

- (25) Ümberkorralduskava sisaldab finantsprognoose baasstsenaariumi puhul, mille finantsandmed on esitatud tabelis 1. Prognoosid ei sisalda teavet omakapitalipositsiooni ja kasutatava kapitali suuruse kohta ega pessimistlikku stsenaariumi. Kavas ei selgitata, kuidas Blue Air kavatseb lahendada maksevõime probleemid, mille tunnituseks on põhjenduses 15 osutatud sügavalt negatiivne omakapitalipositsioon. Lisaks näitavad tabelis 1 esitatud aastate 2021–2025 kumulatiivse netotulemi andmed, et isegi kui tehakse kavandatud kapitalisüstid (vt põhjendus 22), ei paraneks omakapitalipositsioon oluliselt ega muutuks ümberkorraldusperioodi jooksul positiivseks.
- (26) Ümberkorralduskavast teatamisel väljendas Rumeenia veendumust, et toetatud laenu täies mahus tagasimaksimiseks teenib Blue Air ümberkorraldusperioodi jooksul piisavalt tulu. Samal ajal rõhutas Rumeenia, et alates 2020. aastast tekkinud märkimisväärse kahjumi ja piiratud likviidsuse tõttu on abisaaja püsijäämine endiselt ohus.

3.4. Konkurentsimoонutus piiravad meetmed

- (27) Rumeenia pakkus välja struktuurimeetmed, äritegevuse piiramise ja käitumuslikud meetmed, mille eesmärk on vähendada ümberkorraldusabist tulenevaid konkurentsimoонutusi.

3.4.1. Struktuurimeetmed – võõrandamine ja äritegevuse piiramine

- (28) Blue Airi võõrandamise ja äritegevuse piiramise meetmed on järgmised:
- kahjumlike tegevuskohtade ja liinide arvu vähendamine, sealhulgas üheksa lennuliini sulgemine 2021. aasta oktoobriks ning Larnacas (Küpros) ja Iaşis (Rumeenia) oleva tegevuskoha sulgemine alates 2020. aasta aprillist;
 - nelja lennuki ennetähtaegne tagastamine;
 - halduse, töötervishoiu, tööohutuse ja turvalisusega ning hüvitiste maksimisega seotud tegevuste väljaviimine;
 - Rumeenia sõnul seisneb kõige olulisem konkurentsimoонutuste piiramiseks rakendatav meede selles, et lennukite hooldamisega tegelev tütarettevõtja Blue Air Technic S.R.L. laiendaks hooldusteenuste osutamist teistele ettevõtjatele peale Blue Airi.

3.4.2. Käitumuslikud meetmed

- (29) Rumeenia ametiasutuste esitatud teabe kohaselt sätestati riigigarantii ja sellega seotud laenulepingu õiguslikus aluses käitumuslikud meetmed, millega tagatakse, et abi kasutatakse ainult pikaajalise elujõulisuse taastamise rahastamiseks, st et laenu ei kasutata järgmiseks:
- a) agressiivseks äriliseks laienemiseks ega ülemääraste riskide võtmiseks;
 - b) konkurentide või teiste ettevõtjate omandamiseks, sealhulgas eelneva või järgneva etapi sektorites;
 - c) 2019. aasta detsembris raskustes olnud integreeritud ettevõtete muu majandustegevuse ristsubsideerimiseks;
 - d) abisaaja juhtkonna liikmete töötasu suurendamiseks üle 2019. aasta detsembris kehtinud taseme, kuni laen ja riigigarantii on tagasi makstud.

3.5. Blue Airi roll Rumeenias ja abi andmisele vastupidine stsenaarium

- (30) Rumeenia ametiasutuste sõnul täidab Blue Air olulist rolli piirkondadevahelise ühenduvuse tagamisel oma liinivõrgus, arvestades Rumeenia maantee- ja raudteevõrgu halba seisukorda. Rumeenia selgitas, et Blue Airi tegevuse laienemine viimase 15 tegevusaasta jooksul (võttes arvesse ka tema eelkäijaks olnud ettevõtja tegevust) on järginud Rumeenia rändemudelit. Blue Air pakkus oma teenuseid välismaal elavate Rumeenia töötajate jaoks taskukohaste hindadega. Maapealsete transpordihenduste puudujääkide korvamiseks jätkas Blue Air koos Rumeenia turgu valitseva lennuettevõtja Taromiga riigisiseste liinide arendamist, kuid konkurentsivõimelisemate hindadega, tagades ühenduvuse enam kui 700 000 kodanikule aastas.
- (31) Rumeenia teatas, et Blue Air täidab olulist rolli ka kohaliku majanduse edendamisel, tekitades käivet väikestes piirkondlikes lennujaamades ning panustades riigieelarvesse maksude ja sotsiaalkindlustusmaksete kaudu. Rumeenia väitis, et abisaajal on väga kogenud koolitajad ja et abisaaja pakub suure lisandväärtusega erialaseid koolitusi, näiteks pilootide *ab initio* koolitust ning pilootide, salongipersonali ja tehnilise personali täiendkoolitust. Rumeenia sõnul on see Rumeenia majanduse jaoks oluline.
- (32) Algselt esitatud teabes väitis Rumeenia, et Blue Airi lahkumine turult tooks kaasa turutõrke ja sotsiaalprobleemid päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punkti 44 tähenduses. Blue Airi turult lahkumine kahjustaks Rumeenia majandust ja ühenduvust, sest Blue Airil on oluline roll võõrtöötajate ja väikeettevõtjate transportimisel Rumeeniasse, Rumeeniast ja Rumeenia piires. Rumeenia väitis, et konkurentidel oleks keeruline lühikeses ja keskpikas perspektiivis Blue Airi asendada ning Blue Airi ainulaadse liinivõrgu sihtkohti ja teenindusaegu üle võtta.
- (33) 29. septembril 2022 teatas Rumeenia vastuseks komisjoni päringule, et Blue Air peatas esialgu kõik lennud alates 6. septembrist 2022 kuni 10. oktoobrini 2022, kuna tal puudusid rahalised vahendid tavapäraseks tegevuseks, sealhulgas kütusekulude katmiseks. Lühikese aja jooksul vedasid Wizz Air, Ryanair või Tarom kodumaale kümneid tuhandeid Blue Airi lennuta jäänud reisijaid, st pakkusid neile kohti oma lennukites.
- (34) 5. detsembril 2022 selgitas Rumeenia, et Blue Air oli transpordi- ja taristuministeriumile teatanud, et ei alusta lende enne 2023. aasta märtsi ja et ta peab läbirääkimisi võimalike investoritega, kes võiksid pakkuda rahastamist lennutegevuse taastamiseks. Rumeenia sõnul oli sel ajal Blue Airi lennukipargi kuuest Boeing-737 lennukist ainult üks lennukõlblik.
- (35) 18. novembril 2022 otsustasid Rumeenia ametiasutused peatada Blue Airi tegevusloa kehtivuse alates 21. novembrist 2022 kuni 31. märtsini 2023. Rumeenia teatas komisjonile, et peatamine võidakse läbi vaadata, kui Blue Air esitab finantsseisundi taastamise kava, milles on välja toodud sobivad rahalised vahendid, mis on vajalikud selleks, et viia ellu lennutransporditegevust mahus, mis võimaldab ettevõtjal täita oma kohustusi.

3.6. Menetluse algatamise põhjused

- (36) Menetluse algatamise otsuses leidis komisjon esialgselt, et i) riigigarantii kehtivuse jätkumine pärast kuue kuu möödumist (põhjendused 1 ja 21) ning ii) nõude pööramine riigigarantii tagatisvara vastu ja 75 % Blue Airi aktsionäride omandis olnud aktsiate üleandmine riigile pärast garantii realiseerimist ja tasumata laenusummade maksmist, nagu kirjeldati põhjendustes 8 ja 20, võib kujutada endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Komisjon jõudis esialgu järeldusele, et abi on juba antud, ja hindas, kas selline abi on siseturuga kokkusobiv.
- (37) Komisjon kahtles, kas ümberkorraldusabi vastab päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste põhinõuetele. Komisjoni kahtlused puudutasid i) sotsiaalprobleeme või turutõrget, mida Blue Airi lõplik turult lahkumine võib põhjustada seoses Rumeenia lennuühendustega, ii) abisaaja piisava tegeliku omapanuse olemasolu, iii) abisaaja pikaajalise elujõulisuse taastamist ja iv) sisuliste kompensatsioonimeetmete puudumist.

4. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

- (38) Ryanair Designated Activity Company (edaspidi „Ryanair“) esitas oma märkused 29. juunil 2023. Ryanair nõustub komisjoni esialgse järeldusega ümberkorraldusabi kokkusobimatuse kohta ja taotleb, et Rumeenial ei lubataks suurendada seda abi selleks, et tulutult püüda taaslustada Blue Airi, mis juba rohkem kui kümme kuud tagasi oma tegevuse lõpetas. Ryanair on seisukohal, et Blue Airi tegevuse lõpetamine on nüüdseks fakt, tal ei ole enam reisijaid ning mõju Rumeenia lennuühendustele ei ole ilmnenud, kuna konkurendid asusid tegutsema enamikul varem Blue Airi poolt teenindatud riigisisestel ja rahvusvahelistel liinidel.
- (39) Ryanair leiab ka, et puuduvat omapanust ja ebapiisavat koormuse jagamist arvestades on ümberkorraldusabi ebaproportsionaalne ning lisaks ei ole see sobiv viis toetada Blue Airi elujõulisust, kuna selle aluseks on ümberkorralduskava, mis on nüüdseks vananenud, eriti pärast seda, kui siseturul koordineeritud lennujaamades on ettevõtja kaotanud teenindusajad ja peaaegu kogu personali. Blue Airi suutmatus hankida uut lennuettevõtja sertifikaati, kuna tema tegevuse korraldus ei võimalda tagada lennutegevuse ohutust, ohustab saatuslikult tema elujõulisust. Samuti on kava vastuolus päästmis- ja ümberkorraldusabi suunistega, kuna see näeb ette ainult kahjumlike liinide teenindamise lõpetamise ja Blue Airi tegevuse tegeliku laiendamise.

5. RUMEENIA MÄRKUSED

- (40) Rumeenia ametiasutused ei käsitlenud huvitatud isiku märkusi ega komisjoni väljendatud kahtlusi siseturuga kokkusobivuse kohta. Nende märkused hõlmavad faktilisi selgitusi Blue Airi maksejõuetuse ja sellega seoses võetud meetmete kohta.
- (41) Rumeenia ametiasutused (rahandusministeerium) selgitavad, et pärast Tribunalul București (Secția a VII-a Civilă) teadet kohtuasjas nr 8307/3/2023 Blue Airi suhtes maksejõuetusmenetluse algatamise kohta, mis avaldati 31. märtsi 2023. aasta väljaandes B.P.I. nr 5743, esitas riiklik maksuamet kohtu määratud tähtaja jooksul taotluse registreerida pankrotivara koosseisus tagatud võla- ja eelarvelisi nõudeid kogusummas 411 707 165 Rumeenia leud (82,81 miljonit eurot).
- (42) Pärast mõningate summade (käibemaks) tagasilükkamist avaldati Blue Airi nõuete ja võlgnike esialgne tabel väljaandes B.P.I. nr 11066. Esialgses tabelis sisaldus suurte maksumaksjate peadirektoraat, kelle 84 964 821 Rumeenia leu (17,1 miljoni euro) suuruse nõude järjekohast tuleneb seaduse nr 85/2014 artikli 159 lõigetest 1 ja 3, ning rahandusministeerium, kelle 342 365 589 Rumeenia leu (68,86 miljoni euro) suuruse nõude järjekohast tuleneb sama õigusakti artikli 159 lõike 1 punktist 3. Ettevõtjale määratud riigiabi summa kajastati samuti kehtiva nõudena tingimusel, et määratakse kindlaks valitsuse erakorralise määruse nr 139/2020 artikli 9 lõike 2 kohaselt riigiabi tagasinõudmisega seoses realiseeritava vara (tagatiste) turuväärtus.

- (43) Rumeenia ametiasutused (riigivara haldamise amet) selgitavad ja tuletavad meelde, et vastavalt riigigarantii muudetud õiguslikule alusele tuli riigigarantii realiseerimise korral asjaomane tagatisvara, sealhulgas endistele aktsionäridele kuulunud Blue Airi aktsiad, anda täies mahus üle riigile (riigivara haldamise ametile) ja riigist pidi saama aktsionär.
- (44) Seetõttu ja vastavalt Blue Air Aviation S.A. aktsionäride Airline Invest S.A. ja Blue Air Technic S.R.L. üldkoosoleku otsusele sai Rumeenia riigist 8. detsembril 2022 riigivara haldamise ameti kaudu 75 % osalusega Blue Airi enamusaktsionär, kuna garantii aluseks olnud aktsiate omanikud andsid oma aktsiad vabatahtlikult üle riigivara haldamise ametile, kellel ei olnud võimalust neid mitte vastu võtta. Blue Airi toonased aktsionärid astusid vabatahtlikult kõik vajalikud sammud, et registreerida need otsused ka äriregistris, mis sai teoks 12. detsembril 2022.
- (45) Lisaks teatasid Rumeenia ametiasutused, et alates maksejõuetusmenetluse algatamise kuupäevast, st 31. märtsist 2023, ei ole Blue Air viinud ellu oma ärilisele eesmärgile vastavat äritegevust ning et põhitegevuse lõpetamise tõttu algatati töötajate kollektiivne koondamine ja palkade tagamise fondi kasutamise menetlus.
- (46) Selles kontekstis leiavad Rumeenia ametiasutused, et aktsiate üleandmine ei andnud Blue Airile ühtegi otsest ega kaudset eelist ja et Blue Air ei saanud seoses võlgnetavate laenusummadega mingit majanduslikku kasu, võttes arvesse, et 2022. aasta detsembris ei olnud tema pangakontodel praktiliselt üldse rahalisi vahendeid ja et maksete tegemine lõppes 2022. aasta septembris. Sellest tulenevalt väidavad Rumeenia ametiasutused, et Blue Airi aktsiate üleandmisega ei kaasnenud mingit kasutada olevat raha, millest Blue Air oleks võinud saada riigigarantiiga laenu tagastamata jätmise kaudu majanduslikku kasu.

6. ABI HINDAMINE

6.1. ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 kohase riigiabi olemasolu

- (47) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõikes 1 on sätestatud, et „kui aluslepingutes ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, siseturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust“.
- (48) Et meede liigituks abiks selle sätte tähenduses, peavad seega olema täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused: i) meede peab olema seostatav riigiga ja rahastatud riigi ressurssidest; ii) meede peab andma abisaajale eelise; iii) see eelis peab olema valikuline ning iv) meede peab kahjustama või ähvardama kahjustada konkurentsi ning liikmesriikidevahelist kaubandust.

6.1.1. Riigigarantii kehtivuse jätkumine pärast kuue kuu möödumist: majanduslik eelis

- (49) Päästmisabi otsuses jõudis komisjon järeldusele, et Blue Airile kui päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste tähenduses raskustes olevale äriühingule antav riigigarantii kujutab endast riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses⁽¹⁾. Kõnealuses otsuses esitatud põhjustel, mida toetab ka asjaolu, et Blue Airi finants- ja tegevusalane olukord on veelgi halvenenud võrreldes 2020. aasta augustiga, mil päästmisabi heaks kiideti, on komisjon seisukohal, et riigigarantii, mis väljastati päästmisabina antud laenuosale ja mille kehtivus jätkus ka pärast päästmisabi otsuses osutatud kuuekuulist perioodi, kujutab endast kogu tagatud laenusumma ulatuses riigiabi.

⁽¹⁾ Päästmisabi otsuse põhjendused 69–75.

- (50) Näiteks ilmneb, et Blue Air ei suutnud enam katta oma tavapäraseid tegevuskulusid ning ta oli turupõhise rahastamise puudumisel sunnitud oma tegevuse 2022. aasta septembris ja oktoobris lõpetama (põhjendused 32 ja 33). Sellest järeldub, et ei riigigarantii väljastamise ajal ega ka hiljem, kui see garantii jäi pärast päästmisabi perioodi lõppu kehtima, ei oleks Blue Air turutingimustel saanud 163,8 miljoni Rumeenia leu (33,84 miljoni euro) ulatuses likviidsust, mille tagas riigigarantii.
- (51) Rumeenia ametiasutuste käitumise uurimine võimaliku turupõhise käitumise kindlakstegemiseks ei lükka tuvastatud majanduslikku eelist ümber. Rumeenia riigi riskipositsioon Blue Airi suhtes tuleneb garantiist, mille Rumeenia andis avaliku poliitika huvides, muu hulgas seoses vajadusega säilitada lennutranspordiühendused COVID-19 pandeemia leviku piiramiseks võetud rahvatervisealaste meetmete kontekstis ⁽¹²⁾. Teisisõnu, Rumeenia riigiga samas olukorras olev turuosaline ei oleks kõnealust garantiid andnud ega selle kehtivust säilitanud. Riigi käitumine pärast garantii andmist johtus üksnes tema poolt eelnevalt avaliku võimu kandjana antud riigiabist ja seega ei olnud see tingitud teguritest, mida turuosaline oleks tavapärastel turutingimustel oma majanduslikes arvutustes arvesse võtnud ⁽¹³⁾.

6.1.2. *Nõude pööramine riigigarantii tagatisvara vastu ja Blue Airi aktsiate üleandmine riigi omandisse: majanduslik eelis*

- (52) Mis puudutab teist menetluse algatamise otsuses uuritud meedet, siis vastupidi selles esitatud esialgsele seisukohale leiab komisjon, et nõude pööramine riigigarantii tagatisvara vastu ja 75 % Blue Airi aktsiate üleandmine riigile pärast seda, kui riik oli sunnitud Blue Airi laenu garantii alusel tagasi maksma, ei kujuta endast ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses riigiabi, mis on eraldiseisev kõnealus riigigarantiis juba sisalduvast abist.
- (53) Komisjon leidis menetluse algatamise otsuses, et aktsiate omandiõiguse üleminek eraõiguslikelt isikutelt avalik-õiguslikule isikule ei anna Blue Airile pelgalt omandiõiguse muutumise tõttu iseenesest otsest majanduslikku eelist. Siiski leidis komisjon esialgu, et võlanõude (mis võimaldaks riigil saada EximBank S.A.-le võlgnetud laenusummad tagasi) asendumine aktsiate omandiõigusega, mille tulemusena Blue Air ei pea enam tagasimakset tegema, vabastab rahalised vahendid, mida Blue Air varem pidanuks oma tegevuse kaudu hankima. Lisaks väljendas komisjon kahtlust, kas tagatisvara ülevõtmine toimus selle vara turuväärtuse alusel. Rumeenia ametiasutuste poolt ametliku uurimismenetluse käigus esitatud teabest nähtub, et omanikuvahetusega ei kaasnenud rahaliste vahendite väljamaksmist, eriti mitte Blue Airi kasuks (põhjendused 43 ja 44). Pealegi ei vähenda aktsiate omamine mingil viisil riigi kui realiseeritud garantii kohase võlausaldaja õigust nõuda Blue Airi võlgnetavate summade tagasimaksmist (põhjendus 42). Sellest järeldub, et riigi võlanõude asendumine kapitaliosalusega, mis tuleneb 75 % Blue Airi aktsiate üleandmisest riigile, ei andnud Blue Airile majanduslikku eelist, mis on eraldiseisev eelisest, mille ettevõtja sai päästmisabiga seotud laenusummale antud riigigarantii kaudu.

6.1.3. *Riigigarantii: riigi ressursid, valikulisus ning mõju kaubandusele ja konkurentsile*

- (54) Riigigarantii, mis jäi kehtima ka pärast päästmisabi perioodi lõppu, hõlmab Rumeenia riigi ressursside kasutamist riigi tehtud otsuste alusel ja see soodustab ainult Blue Airi. Mis puudutab valikulisuse kriteeriumi, siis Euroopa Kohus on sedastanud, et individuaalse abi korral on majandusliku eelise tuvastamine põhimõtteliselt piisav eeldamiseks, et tegemist on valikulise meetmega ⁽¹⁴⁾. See kehtib sõltumata sellest, kas asjaomastel turgudel on

⁽¹²⁾ Päästmisabi otsuse põhjendused 85–97 ja 50–63.

⁽¹³⁾ Vt kohtuotsus, Euroopa Kohus, 6. märts 2018, komisjon vs. FIH Holding ja FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, ECLI:EU:C:2018:159, punkt 58.

⁽¹⁴⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 4. juuni 2015, komisjon vs. MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, punkt 60.

võrreldavas olukorras olevaid ettevõtjaid. Igal juhul, kuigi Tarom sai sama erakorralise määruse alusel samasuguse riigigarantii nagu Blue Air, ei ole uuritav riigigarantii osa üldisest, kõigile Rumeenia lennutranspordisektoris tegutsevatele ettevõtjatele kättesaadavast meetmest; seega on tegemist valikulise meetmega.

- (55) Abimeede, mis võimaldas Blue Airil turul püsida, võis järelikult parandada tema konkurentsipositsiooni siseturul, kus Blue Air osutas lennutransporditeenuseid mitmes liikmesriigis, konkureerides muu hulgas Ryanairiga ja Wizz Airiga (põhjendus 14). Seega tuleb jäeldada, et see meede kahjustas või ähvardas kahjustada konkurentsi ja kahjustas liikmesriikidevahelist kaubandust.

6.1.4. Jäeldus abi olemasolu kohta

- (56) Võttes arvesse riigiabi olemasolu kumulatiivsetele tingimustele antud hinnangut, jäeldab komisjon, et 75 % Blue Airi aktsiate üleandmine riigile ei kujuta endast riigiabi. Väljastatud riigigarantii, mis jäi kehtima ka pärast päästmisabi perioodi lõppu, kujutab endast siiski riigiabi ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses. Seepärast hindab komisjon selle seaduslikkust ja siseturuga kokkusobivust.

6.2. Abi seaduslikkus

- (57) ELi toimimise lepingu artikli 108 lõike 3 kohaselt tuleb komisjoni teavitada kõikidest abi määramise või muutmise plaanidest piisavalt aegsasti, et ta saaks avaldada oma arvamuse. Kui komisjon leiab, et mõni selline plaan ei ole artikli 107 kohaselt siseturuga kokkusobiv, algatab ta viivitamata kõnealuse artikli lõikes 2 ette nähtud menetluse ning asjaomane liikmesriik ei tohi rakendada kavandatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluses on tehtud lõplik otsus.
- (58) Lisaks on määruse (EL) 2015/1589 (menetlusmäärus)⁽¹⁵⁾ artikli 1 punktis c sätestatud, et olemasoleva abi muutmine kujutab endast uut abi, millest tuleb teatada vastavalt kõnealuse määruse artikli 2 lõikele 1. Menetlusmääruse artikli 3 kohaselt ei tohi abi, millest tuleb teatada, anda enne, kui komisjon on teinud või loetakse olevat teinud sellist abi lubava otsuse.
- (59) Päästmisabi otsusega lubati anda Blue Airile riigiabi riigigarantii vormis, et tagada Blue Airile antud päästmislaenu tagasimaksmine. Komisjonile esitatud õigusliku aluse eelnõus sätestatud abimeetme tingimuseks seati ümberkorralduskava esitamine kuue kuu jooksul ja ümberkorralduskava heakskiitmine komisjoni poolt. Rumeenia ametiasutused edastasid komisjonile esialgse ümberkorralduskava kuue kuu jooksul pärast tagatud laenu esmakordset kasutusse võtmist (põhjendus 2). Seetõttu võis vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punkti 55 alapunktile d anda ajutiselt loa algselt kuueks kuuks päästmisabina heaks kiidetud garantii kestuse pikendamiseks.
- (60) Siiski ei ole Rumeenia vaatamata korduvatele taotlustele vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktile 45 siiani esitanud realistlikku, ühtset ja laiaulatuslikku ümberkorralduskava, mille komisjon saaks heaks kiita. Väljastatud riigigarantii, mis jäi kehtima ka pärast päästmisabi perioodi lõppu, kujutab endast seega ebaseaduslikku riigiabi.

6.3. Abi kokkusobivus siseturuga ja hindamise õiguslik alus

- (61) Komisjon peab hindama, kas ümberkorraldusabi saab pidada siseturuga kokkusobivaks. Liikmesriigi ülesanne on tuua välja võimalikud kokkusobivuse põhjused ja tõendada, et kokkusobivuse tingimused on täidetud.

⁽¹⁵⁾ Nõukogu 13. juuli 2015. aasta määrus (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.9.2015, lk 9, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj>).

- (62) ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt võib riigiabi lubada, kui see antakse teatava majandustegevuse arengu soodustamiseks ja kui see ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Päästmis- ja ümberkorraldusabi suunistes on esitatud eeskirjad ja tingimused raskustes olevatele ettevõtjatele antava ümberkorraldusabi kokkusobivuse hindamiseks ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c alusel.
- (63) Ümberkorraldusabi siseturuga kokkusobivuse hindamisel tuleb uurida, kas päästmis- ja ümberkorraldusabi suunistes sätestatud tingimused on täidetud. Ümberkorralduskava esitamisel väitis Rumeenia, et kõnealused tingimused on käesoleval juhul täidetud. Rumeenia ei ole aga vastuseks menetluse algatamise otsusele kokkusobivuse põhjustele tuginenud ega neid välja toonud. Komisjon hindab siiski kokkusobivust, lähtudes menetluse algatamise otsuses väljendatud kahtlustest.

6.3.1. Panus majandustegevuse või -piirkonna arengusse

- (64) Teatavates olukordades võib raskustes oleva ettevõtja ümberkorraldamine aidata kaasa majandustegevuse või -piirkonna arengule, ka väljaspool abisaaja tegevusvaldkonda. Nii on see juhul, kui sellise abi puudumise korral põhjustaks abisaaja maksejõuetus turutõrkeid või sotsiaalprobleeme, mis pärssivad sellistest olukordadest mõjutatud majandustegevuse ja/või -piirkonna arengut. Selliste olukordade mittetäielik loetelu on esitatud päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktis 44. Võimaldades abisaajal oma tegevust jätkata, hoiab abi sellised turutõrked või sotsiaalprobleemid ära ning aitab seega kaasa nende majandustegevusalade või -piirkondade arengule, mida abisaaja turult lahkumine oleks mõjutanud. Ümberkorraldusabi puhul kehtib see siiski ainult juhul, kui abi võimaldab abisaajal tõepoolest omal jõul turul konkureerida, mida saab tagada ainult siis, kui abiga kaasneb ümberkorralduskava abisaaja pikaajalise elujõulisuse taastamiseks.

6.3.1.1. Pikaajalise elujõulisuse taastamine

- (65) Päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punkti 45 kohaselt nõuab komisjon ümberkorraldusabi puhul, et asjaomane liikmesriik esitaks abisaaja pikaajalise elujõulisuse taastamiseks realistliku, ühtse ja laiaulatusliku ümberkorralduskava. Ümberkorralduskava peab võimaldama taastada ettevõtja pikaajalise elujõulisuse mõistliku aja jooksul, lähtudes realistlikest eeldustest tulevaste tegutsemistingimuste kohta, mis peaksid välistama igasuguse edasise riigiabi, mida ümberkorralduskava ei hõlma. Päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punkti 52 kohaselt loetakse pikaajaline elujõulisus saavutatuks, kui ettevõtja on suuteline tagama omakapitali piisava prognoositud tasuvuse pärast kõigi oma kulude, sealhulgas amortisatsiooni- ja finantseerimiskulude kandmist.
- (66) Esiteks väitis Rumeenia, et kui Euroopa lennuliiklus taastub, paranevad Blue Airi tulemused ja finantsseisund 2022. aasta suveks. Lisaks lähtuvad Blue Airi rahavooprognosisid optimistlikest nõudluse, tulude ja/või kulude eeldustest. Tabelis 1 osutatud teabe kohaselt eeldas Rumeenia Blue Airi tegevusest positiivset netorahavoogu, mis pidi 2023. aastal ületama 10 miljonit eurot ja 2022. aastal 19 miljonit eurot. Ometi ilmnes 2022. aasta sügisel, et Blue Air ei suutnud katta lendude teostamiseks vajalikke otseseid kulusid (nt CO₂-kvoodid, kütusekulud) ega teha päästmislaenu tagasimakseid (vt põhjendused 20 ja 32).
- (67) Teiseks, nagu on osutatud põhjenduses 25 ja tabelis 1, ei esitanud Rumeenia ümberkorraldusperioodi kohta peamisi majandusnäitajaid ega komisjoni küsitud andmeid Blue Airi kasumlikkuse kohta ümberkorralduskava rakendamise perioodil. Komisjonile edastatud kavas esitatud pelgalt hüpoteetiline kasum ei ole mingil juhul piisav näitaja pikaajalise elujõulisuse kohta. Ümberkorralduskava ei sisalda konkreetseid prognoose omakapitalipositsiooni, kasutatud kapitali ega maksevõime suhtarvu kohta, mis võimaldaks teha järeldusi maksevõime kohta ja selle kohta, kas Blue Airi omakapitalipositsioon muutub positiivseks ja tugevaks. Kuna puudub teave omakapitali ja kasutatud kapitali tasuvuse kohta võrreldes näiteks kapitali kulukusega ja võrreldavate lennuettevõtjatega, ei ole võimalik hinnata, kas Blue Air on ümberkorraldusperioodi lõpuks elujõuline või mitte.

- (68) Kolmandaks ei esitanud Rumeenia tundlikkuse analüüsi, millest nähtuks, kuidas põhistsenaariumi prognoosid muutuksid pessimistlikuma stsenaariumi korral. Selline stsenaarium peaks näitama ja tõestama, kuidas finantsnäitajad muutuksid, tagades samas siiski piisava tulu, et katta tegevuskulud ja kindlustada Blue Airi positsiooni turul ilma täiendava riigiabita pärast ümberkorraldusperioodi lõppu (vt põhjendus 25).
- (69) Komisjoni väljendatud tõsiseid kahtlusi, kas ümberkorralduskava on päästmis- ja ümberkorraldusabi suunistes sätestatud kriteeriumidega kooskõlas ja kas see toob kaasa Blue Airi elujõulisuse taastamise, ei ole hajutatud ning Blue Airi suutmatust oma tegevust jätkata kinnitab neid veelgi. Ümberkorralduskava ei ole pärast tegevuse lõpetamist ega menetluse algatamise otsuse vastuvõtmist ajakohastatud.

6.3.1.2. Teatava majandustegevuse või teatavate majanduspiirkondade areng

- (70) Nagu on märgitud põhjenduses 30, osutas Blue Air peamiselt odavaid lennutransporditeenuseid välismaal elavatele Rumeenia kodanikele. Lennuettevõtja ühendas Rumeenia piirkondi omavahel ja teiste Euroopa sihtkohtadega ning aitas seega kaasa ühenduvuse tagamisele riigis, kus halvasti arenenud maantee- ja raudteevõrk ei paku lennutranspordile elujõulist alternatiivi.
- (71) Rumeenia väitis, et kui Blue Air lõpetaks oma tegevuse lõplikult, võib tekkida oht, et mõnel lennuliinil, mida teenindab ainult Blue Air, ei asu ükski konkurent lende pakkuma või et hinnad tõusevad liinidel, mida teenindab ainult üks konkurent. See võib kaasa tuua tegevuse vähenemise selles lennutranspordisektori segmendis. Rumeenia tõi välja ka muu, laiemat kasu, mida Blue Air Rumeenia majandusele toob (põhjendused 30–31).
- (72) Blue Airil on praegu siiski tõsised finantsraskused, mis on viinud tema lennutegevusloa kehtivuse peatamiseni ja lennukeluni alates novembrist 2022. Selle tulemusena on teised lennuettevõtjad Blue Airi väidetavalt asendamatud teenused vähemalt osaliselt asendanud (põhjendused 32 ja 38), kusjuures Rumeenia ei ole seda osalist asendamist ümber lükanud.
- (73) Vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktidele 23 ja 43 võib raskustes olevat ettevõtjat pidada majandustegevuse või -piirkonna arengusse panustamiseks sobivaks ainult siis, kui ta viib ellu ulatusliku ümberkorralduskava, mis suudab tagada tema pikaajalise elujõulisuse (päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktid 27, 45 ja 52). Komisjonil olid tõsiseid kahtlusi, kas Rumeenia esitatud ümberkorralduskava võimaldab taastada Blue Airi pikaajalise elujõulisuse (põhjendused 66–69), nii et tema osutatavad lennutransporditeenused jätkuksid ümberkorraldusperioodi jooksul ja püsivalt ka pärast selle perioodi lõppu. Neid kahtlusi ei ole hajutatud.
- (74) Kuna Blue Airi pikaajaline elujõulisus ei ole siiani tagatud, järeldeb komisjon, et ümberkorralduskavast ei nähtu, et abisaaja suudab ümberkorraldusperioodi lõppedes turul omal jõul konkureerida ja seega, et ümberkorraldamine hoiab ära tema turult lahkumise, aidates kaasa majandustegevuse arengule.
- (75) Lisaks, kuna Blue Air on lennutranspordialase tegevuse ajutiselt lõpetanud ja varem tema poolt teenindatud liinidel on tema teenused teiste lennuettevõtjate poolt vähemalt osaliselt üle võetud või asendatud, järeldeb komisjon, et Rumeenia ei ole tõendanud, et Blue Airi lõplik turult lahkumine põhjustaks sotsiaalprobleeme või turutõrkeid, eelkõige seoses Rumeenia lennuühendustega, arvestades asjaolu, et tema teenused on juba asendatud.

6.3.2. Abimeede ei tohi mõjutada ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega

6.3.2.1. Proportsionaalsus ja omapanus

- (76) Vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktile 62 on ümberkorraldusabi proportsionaalsuse tagamiseks vaja, et ümberkorralduskuludesse annaksid olulise panuse abisaaja, tema aktsionärid, võlausaldajad, kontsern, kuhu abisaaja kuulub, või uued investorid. Selline omapanus peaks abisaaja maksevõimele või likviidsuspositsioonile avalduva mõju poolest olema reeglina võrreldav antava abiga.
- (77) Ümberkorralduskavas eeldati, et turg rahastab üle 50 % Blue Airi ümberkorralduskuludest (põhjendus 20), mis näib olevat kooskõlas päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktiga 64, kuid päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punkti 63 kohaselt peab see panus olema tegelik ja ajakohane, välistades tulevase oodatava kasumi, nt rahavood.
- (78) Nagu on märgitud põhjenduse 22 punktides a ja b, kiitsid pädevad kohtud heaks taotluse Rumeenia ja Itaalia võlausaldajate nõuetega seotud 63,36 miljoni euro suuruse võla restruktureerimiseks, mis seisneb võla mahakandmises ja konverteerimises omakapitaliks. Rumeenia ei ole aga esitanud tõendeid võlausaldajate lõplike ja siduvate kohustuste kohta, mis ei hõlma abi või mis on võetud turutingimustel, ning seega ei ole komisjonil alust järeldada, et see konkreetne rahastamine kujutab endast tegelikku ja ajakohast omapanust.
- (79) Omapanuse ühe allikana esitas Rumeenia ka lennukite müügi (vt põhjenduse 21 punkt b). Rumeenia mainis, et nende varade müük peaks olema lõpule viidud 2023. aasta oktoobris. Rumeenia hinnangul oleks müügist saadav hüpoteetiline tulu 5,89 miljonit eurot. Komisjon ei ole saanud tõendeid selle kohta, et see müük on tegelikult aset leidnud. Järelikult ei ole lennukite müügist oodatav tulu tegelik ega ajakohane. Igal juhul moodustaks see tulu, isegi kui seda saaks aktsepteerida, vaid veidi üle 3,5 % kogu omapanusest (vt põhjendus 20).
- (80) Rumeenia esitatud teabe kohaselt oli lisaks kavas viia ellu projekt koos potentsiaalse investoriga, kes tagab välisrahastamise kuni 54,47 miljoni euro ulatuses (vt põhjenduse 21 punkt c). Rumeenia ei ole aga esitanud tõendeid investorite kohta, kes oleksid valmis ümberkorralduskava sellise võimaliku uue rahalise panusega toetama. Pealegi ei ole mingit kindlust, et läbirääkimised turupõhise rahastamise kaasamiseks saavad teoks, arvestades kindlate investorite siduvate kohustuste puudumist ja endiste aktsionäride väljumist Blue Airist, nagu on osutatud põhjenduses 20.
- (81) Lisaks on Rumeenia omapanuse ühe allikana nimetanud 2022. aastal 30,02 miljoni euro ulatuses sisemiselt teenitavaid rahalisi vahendeid (vt põhjenduse 21 punkt d). Rumeenia ei ole aga esitanud mingeid tõendeid, mis kinnitaksid, et see kavandatud netotulem tegelikult saavutati, ja mis selgitaksid, miks seda hüpoteetilist kasumit tuleks pidada ajakohaseks omapanuse allikaks vastavalt päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktile 63, mis välistab oodatava kasumi, näiteks rahavood.
- (82) Seetõttu järeldab komisjon, et Rumeenia esitatud rahastamisallikad (mis pidid realiseeruma enne käesoleva otsuse kuupäeva) on peamiselt hüpoteetilised ega kujuta endast märkimisväärset, tegelikku ja ajakohast omapanust ümberkorralduskuludesse. Ümberkorralduskava rahastamine ei vasta päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste nõuetele piisava ja tegeliku omapanuse kohta, mis tagaks abi proportsionaalsuse.

6.3.2.2. Konkurentsimoontusi piiravad meetmed

- (83) Päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punkti 76 ja järgnevate punktide kohaselt tuleb ümberkorraldusabi andmisel võtta meetmeid konkurentsimoontuste piiramiseks, et ebasoodne mõju kaubandustingimustele oleks võimalikult väike ja positiivne mõju kaaluks ebasoodsa mõju üles. Konkurentsimoontusi piiravaid meetmeid tuleks üldjuhul võtta struktuurimeetmete vormis, võõrandades sellised kahjumit mitte tekitavad tegevused, millest tuleks elujõulisuse säilitamiseks niikuinii loobuda.

- (84) Menetluse algatamise otsuses kahtles komisjon, kas põhjendustes 28 ja 29 üksikasjalikult kirjeldatud kavandatud meetmed kujutavad endast struktuurimeetmeid või asjakohaseid konkurentsimeetmeid.
- (85) Rumeenia ei ole esitanud teavet, mis võiks komisjoni kahtlused hajutada. Nimelt ei ole Rumeenia tõendanud, et remondi- ja hooldusteenuste osutamine kolmandatele isikutele Blue Airi üksuse või tütarettevõtja poolt, kes varem osutas selliseid teenuseid kontsernisiseselt ainult äriühingutele või üksustele, kes on Blue Airiga sama üksuse valitseva mõju all, ei ole pelgalt äriine valik ettevõtja tulude suurendamiseks. Rumeenia ei ole tõendanud, et kõnealused remondi- ja hooldusteenused on nii ainulaadsed, et nende osutamine turul korvab või leevendab konkurentsimoontusi.
- (86) Rumeenia ei ole esitanud ka mingeid tõendeid selle kohta, et suletavad lennuliinid oleksid olnud kasumlikud või et lennujaamades olevate tegevuskohtade sulgemine ei olnud kulude kokkuhoiu eesmärgil igal juhul vajalik ja sobilik selleks, et vabastada oluline või haruldane ressurs, mis võiks huvitatud konkurentide ligi meelitada. Lisaks ei sisalda Rumeenia kava Blue Airi kasumlike tegevuste või varade, näiteks omal jõul toime tulevate äriüksuste ja/või ülekoormatud lennujaamades teenindusaegade võõrandamist.
- (87) Samuti näeb komisjonile edastatud ümberkorralduskava ette Blue Airi lennukipargi ja turuosa suurendamise, mõõdetuna pakutavate istekohtade arvuga kilomeetri kohta, võrreldes perioodiga, mis vahetult eelnes ümberkorralduskava väljatöötamisele ja selle rakendamise alustamisele (põhjendus 23). Seevastu päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste punktides 78 ja 79 osutatakse meetmetele, mis vähendavad abisaaja turuosa ja/või tootmisvõimsust, eriti märkimisväärse ülevõimsusega turgudel.

6.3.3. Abi kasulikkuse ja siseturu kahjustamise võrdlev kaalumine

- (88) Hoolikalt kavandatud riigiabi meetme kogumõju peab olema positiivne ja tagada tuleb, et kaubandustingimusi ei mõjutata ebasoovitavalt määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Päästmis- ja ümberkorraldusabi suunistes on esitatud kriteeriumid, mille alusel komisjon hindab raskustes oleva ettevõtja ümberkorraldamiseks antava abi kokkusobivust siseturuga, tagades, et asjaomase majandustegevuse areng ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega.
- (89) Võttes arvesse eespool (käesolevas 6. jaos) esitatud hindamise tulemusi, järeldeb komisjon, et ühest küljest ei ole tõendatud, et ümberkorraldusabi aitab kaasa majandustegevuse või Rumeenia lennuühenduste arengule, iseäranis pärast Blue Airi lennutranspordialase tegevuse lõpetamist. Teisest küljest ei vasta ümberkorraldusabi päästmis- ja ümberkorraldusabi suuniste peamistele nõuetele, mille eesmärk on tagada, et abist tingitud konkurentsimoontusi piiratakse asjakohaselt. Seetõttu tuleb järeldeb, et ümberkorraldusabi mõjutab kaubandustingimusi ebasoovitavalt määral, mis on vastuolus ühiste huvidega, ja seega ei ole see ELi toimimise lepingu artikli 107 lõike 3 punkti c kohaselt siseturuga kokkusobiv.

7. TAGASINÕUDMINE

- (90) ELi toimimise lepingu ja liidu kohtute väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib komisjon juhul, kui ta leiab, et abi ei ole siseturuga kokkusobiv, otsustada, et asjaomane liikmesriik peab seda abi muutma või selle andmise lõpetama⁽¹⁶⁾. Samuti on liidu kohtud korduvalt sedastanud, et liikmesriigi kohustus lõpetada sellise abi andmine, mida komisjon peab siseturuga kokkusobimatuks, on ette nähtud selleks, et taastada varem valitsenud olukord⁽¹⁷⁾.
- (91) Sellega seoses on liidu kohtud sedastanud, et see eesmärk on täidetud, kui abisaaja on ebaseadusliku abina saadud summad tagasi maksnud, loobudes sel moel eelisest, mis tal siseturul konkurentide ees oli, ja abi andmisele eelnenud olukord on taastatud⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁶⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 12. juuli 1973, komisjon vs. Saksamaa, C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, punkt 13.

⁽¹⁷⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 21. märts 1990, Belgia vs. komisjon, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, punkt 66.

⁽¹⁸⁾ Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 17. juuni 1999, Belgia vs. komisjon, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, punktid 64 ja 65.

- (92) Kooskõlas kohtupraktikaga on menetlusmääruse artikli 16 lõikes 1 sätestatud, et „kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada“.
- (93) Arvestades, et alates 22. aprillist 2021 (vt põhjendus 2) rikuti 33,84 miljoni euro (168,4 miljoni Rumeenia leu) suuruse ümberkorraldusabi andmisel ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 ning seda tuleb pidada ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks abiks, tuleb see tagasi nõuda, et taastada olukord, mis valitses siseturul enne selle abi andmist. Tagasinõudmine hõlmab ajavahemikku alates kuupäevast, mil abi vaatamata asjakohase ümberkorralduskava puudumisele pikendati, kuni abi tegeliku tagastamiseni. Tagasinõutavalt summalt arvestatakse intressi alates kuupäevast, mil riigigarantii muutus ebaseaduslikuks, st alates 22. aprillist 2021 ehk pärast seda, kui asjakohase ümberkorralduskava puudumisel kuueks kuuks heakskiidetud päästmisabi kestus oli lõppenud, kuni abi tegeliku tagastamiseni. Komisjon märgib, et asjaolu, et riigigarantii kehtivus võis lõppeda siis, kui riik maksis laenuandja nõudmisel päästmislaenu tagasi, ei ole kuidagi kõrvaldanud eelist, mis abisaajale sellest garantiist tulenes. Vastupidi, seda eelist kasutati maksimaalses võimalikus ulatuses ja abisaajal säilib see eelis seni, kuni riigil Blue Airi vastu tekkinud nõue, sh intressid, ei ole tasutud.

8. JÄRELDUS

- (94) Komisjon leiab, et Rumeenia on andnud Blue Airile ebaseaduslikult ümberkorraldusabi, mis seisnes riigigarantii kehtivuse jätkumises pärast kuue kuu möödumist ja eelmise võlausaldaja asendamises, millega rikuti ELi toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3. Rumeenia peaks selle abi tagasi nõudma koos intressidega. Nõude pööramine riigigarantii tagatisvara vastu ja 75 % Blue Airi aktsiate üleandmine riigile ei ole siiski riigiabi,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Blue Air Aviation SA 75 % aktsiate üleandmine Rumeeniale ei kujuta endast riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses.

Artikkel 2

Sihtotstarbeline riigiabi, mis seisneb 163,8 miljoni Rumeenia leu (33,84 miljoni euro) suuruses riigigarantii, mille kehtivuse Rumeenia Blue Air Aviation SA kasuks ebaseaduslikult ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 lõiget 3 rikkudes säilitas, on siseturuga kokkusobimatu.

Artikkel 3

1. Rumeenia nõuab artiklis 2 osutatud kokkusobimatu abi abisaajalt tagasi.
2. Tagasinõutavateelt summadelt arvestatakse intressi alates kuupäevast, mil abi muutus ebaseaduslikuks, st 22. aprillist 2021, kuni nende tegeliku tagastamiseni.
3. Intress arvutatakse liitintressina vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004⁽¹⁹⁾ V peatükile ja määrusele (EÜ) nr 271/2008, ⁽²⁰⁾ millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004.

⁽¹⁹⁾ Komisjoni 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 140, 30.4.2004, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2004/794/oj>).

⁽²⁰⁾ Komisjoni 30. jaanuari 2008. aasta määrus (EÜ) nr 271/2008, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 794/2004, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (ELT L 82, 25.3.2008, lk 1).

4. Rumeenia tühistab kõik artiklis 2 osutatud abi välja maksmata jäänud maksed alates käesoleva otsuse teatavastegemise kuupäevast.

Artikkel 4

1. Artiklis 2 osutatud abi nõutakse tagasi viivitamata ja tulemuslikult.
2. Rumeenia tagab käesoleva otsuse rakendamise nelja kuu jooksul pärast otsuse teatavastegemise kuupäeva.

Artikkel 5

1. Rumeenia esitab kahe kuu jooksul alates käesoleva otsuse teatavastegemisest järgmise teabe:
 - a) abisaajalt tagasi nõutav kogusumma (põhisumma ja intressid);
 - b) käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete üksikasjalik kirjeldus ning
 - c) dokumendid, mis tõendavad, et abisaajale on antud korraldus abi tagasi maksta.
2. Rumeenia teavitab komisjoni käesoleva otsuse täitmiseks võetud riiklike meetmete edenemisest, kuni artiklis 2 osutatud abi on lõplikult tagasi makstud. Ta esitab komisjoni taotluse korral viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks juba võetud ja kavandatud meetmete kohta. Ta esitab ka üksikasjalikud andmed abisaajalt juba tagasi saadud abisummade ja intresside kohta.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Rumeenia Vabariigile.

Komisjon võib avalikustada käesoleva otsuse kohaldamisel tagasinõutavad abisummad ja intressid, ilma et see piiraks nõukogu määruse (EL) 2015/1589 artikli 30 kohaldamist.

Brüssel, 16. veebruar 2024

Komisjoni nimel
juhtiv asepresident
Margrethe VESTAGER